

Brüsszel, 2025. március 7.
(OR. en)

6907/25

EDUC 53
JEUN 30
EMPL 79
SOC 117
GENDER 25
COMPET 139
DIGIT 38
DISINFO 14

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2025. március 6.
Címzett:	Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	COM(2025) 88 final
Tárgy:	A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK Az alapkészségekre vonatkozó cselekvési terv

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a következő dokumentumot: COM(2025) 88 final.

Melléklet: COM(2025) 88 final

Brüsszel, 2025.3.5.
COM(2025) 88 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

Az alapkészségekre vonatkozó cselekvési terv

Az alapkészségekre vonatkozó cselekvési terv

1. Miért kell cselekednünk?

Európa versenyképessége és társadalmi kohéziója erős alapkészségeket követel meg. Az alapkészségekre épülnek más kompetenciák, például a kreativitás és a kritikus gondolkodás, valamint a felnőttek esetében a későbbi életszakaszban való tanulás, továbbképzés és átképzés. Az alapkészségek kulcsfontosságúak az innováció, az új ismeretek előállítása és azoknak a változó környezethez való hozzáigazítása szempontjából. Az olvasási, számolási és természettudományos készségek¹, valamint a digitális és az állampolgári készségek terén való jártasság elengedhetetlen az egyéni fejlődéshez és ahhoz, hogy az emberek el tudjanak igazodni a mindennapi összetett életben és a gyorsan változó munkaerőpiacon, valamint teljes körűen részt vehessenek a társadalomban, a demokratikus életben és a gazdaságban. Az alapkészségek készítik fel az egyéneket arra, hogy független, jobban tájékozott és felkészült, elkötelezett és aktív polgárokká váljanak, hozzájárulva ezáltal demokráciánk és alapvető értékeink védelméhez az erősödő politikai polarizációval, az intézményekbe vetett bizalom gyengülésével és a fokozódó információmanipulációval összefüggésben. E készségek hiánya nemcsak az egyén, hanem európai társadalmaink számára is veszteség.

Túl sok uniós ország küzd azzal a problémával, hogy évtizedek óta csökken az alapkészségek szintje a tanulók körében. Körülbelül minden harmadik 15 éves tanuló nehezen érti és alkalmazza a matematikát valós helyzetekben és tanulási környezetben, és minden negyedik nem ért meg egyszerű szövegeket vagy nem tud egyszerű tudományos ismereteket alkalmazni². Kanadához, Japánhoz, az Egyesült Királysághoz és az Egyesült Államokhoz képest az EU-ban a kiemelkedően teljesítők aránya alacsonyabb az olvasás és a természettudományok terén, és a második legalacsonyabb a matematika terén, ami súlyosan veszélyezteti az EU innovációs kapacitását és hosszú távú versenyképességét. A problémák korán kezdődnek: nagyon sok általános iskolai tanulónak vannak nehézségei, és túl kevesen tűnnek ki az olvasás, a matematika és a természettudományok terén³. A nyolcadik osztályosok nem kevesebb mint 43 %-a alulteljesít az alapvető digitális készségek terén⁴, és a legtöbb országban romlás vagy stagnálás figyelhető meg az előző évekhez képest. Globális összehasonlításban az EU jóval elmarad a legjobban teljesítő ázsiai gazdaságok mögött. Emellett 2016 és 2022 között több uniós országban visszaesés volt megfigyelhető a nyolcadik osztályosok állampolgári ismeretei terén⁵.

Az alapkészségek elégtelen szintje a szakképzésben és a felnőttek körében egyaránt aggodalomra ad okot. A szakképzésben részt vevő tanulók és az általános középfokú oktatásban részt vevők között markáns szakadék figyelhető meg a matematika és az olvasás terén. Ez tovább súlyosbítja a szakképzésben végzetek tartós hiányát egyes STEM-szakmákban. Az EU-ban minden ötödik munkaképes korú felnőttnek nehézségei vannak az olvasással és írással, és nőtt a legrosszabbul és a legjobban teljesítő felnőttek alapkészségei

¹ Az OECD nemzetközi tanulói teljesítménymérése (PISA) alapján.

² OECD (2023), PISA 2022 Results (Volume I), The State of Learning and Equity in Education, PISA, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/53f23881-en>.

³ IEA (2023), A nemzetközi matematikai és természettudományi tanulmányok trendjeinek vizsgálata; IEA (2021), Nemzetközi felmérés az olvasáskészség fejlődéséről.

⁴ IEA (2023), Nemzetközi számítástechnikai és informatikai műveltségi vizsgálat.

⁵ IEA (2022), Nemzetközi felmérés a polgári és állampolgári ismeretek oktatásáról.

közötti szakadék az országokban⁶. Bár az összes munkahely 90 %-a legalább alapvető digitális készségeket igényel, az EU felnőtt lakosságának csupán 56 %-a rendelkezik ilyen vagy ennél magasabb szintű digitális készségekkel⁷, ami jelentősen elmarad a 2030-ra kitűzött 80 %-os céltól⁸.

A tagállamoknak sürgős lépéseket kell tenniük az alapvető készséghiány kezelése érdekében. 2024-ben a Tanács az európai szemeszter keretében országspecifikus ajánlásokat fogadott el 15 uniós tagállam vonatkozásában az alapkészségek szintjének javítása érdekében. Ez a cselekvési terv egyaránt reagál a diákok és a felnőtt tanulók alapkészségei terén megfigyelhető teljesítményromlásra és arra, hogy nagyobb hangsúlyt kell fektetni az alapkészségekre a Draghi-jelentés⁹ és a Letta-jelentés¹⁰ szerint, amelyek nyomatékosítják, hogy kiemelt figyelmet kell fordítani az oktatás valamennyi szakaszára és minden generációra, a demográfiai tendenciák miatt csökkenő munkaerő összefüggésében is.

A terv a készségek uniójának kulcsfontosságú kezdeményezése, és kiegészíti a STEM (a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika) oktatási stratégiai tervet. Konkrét rövid- és középtávú lépéseket javasol az EU és a tagállamok számára annak érdekében, hogy megoldásokat kínáljon az alapkészségek fejlesztésére és a kiválóság előmozdítására a korai évektől kezdve az iskolai oktatásig és a felnőttkori tanulásig.

2. Alapkészségek

Írás-olvasás	Az egyén képessége arra, hogy megértse, használja és értékelje a vizuális, audio- és digitális anyagokat, illetve kifejtse véleményét azokról szóban és írásban különböző tudományágakban és kontextusokban.
Matematika	Képesség a matematikai indokolásra, valamint a matematika megfogalmazására, használatára és értelmezésére a valós helyzetekben felmerülő problémák megoldása és az adatokon alapuló megalapozott döntések meghozatala érdekében.
Természettudományok	Az egyén képessége arra, hogy természettudományos témákkal és ideákkal foglalkozzon gondolkodó egyénként. Ehhez olyan készségekre van szükség, mint a jelenségek tudományos magyarázata, a tudományos vizsgálatok értékelése és megtervezése, valamint az adatok és bizonyítékok értelmezése.
	A digitális technológiák tanuláshoz, munkához és a társadalomban való részvételhez történő magabiztos, kritikus

⁶ OECD (2024), Do Adults Have the Skills They Need to Thrive in a Changing World?, Survey of Adult Skills 2023, OECD Skills Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/b263dc5d-en>.

⁷ Eurostat, 2023.

⁸ Digitális évtized szakpolitikai program.

⁹ The Draghi report (2024): A competitiveness strategy for Europe (A Draghi-jelentés [2024]: Európai versenyképességi stratégia).

¹⁰ The Letta report (2024): Much more than a market – Speed, Security, Solidarity Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens (A Letta-jelentés [2024]: Sokkal több, mint piac – sebesség, biztonság, szolidaritás – Az egységes piac megerősítése valamennyi uniós polgár fenntartható jövőjének és jólétének megteremtése érdekében).

Digitális készségek	gondolkodáson alapuló és felelős használata. Ez magában foglalja az információs műveltséget, a kommunikációt, a médiaműveltséget, a digitális tartalmak létrehozását, az online biztonságot és a digitális jóllétet.
Állampolgári készségek	Az egyén képessége arra, hogy felelősen cselekedjen és teljes körűen részt vegyen a polgári életben a társadalmi, gazdasági, jogi és politikai struktúrák ismerete alapján. Magában foglalja az állampolgári és demokratikus koncepciók, intézmények és folyamatok megértését és értékelését, beleértve a demokráciát, a médiaműveltséget, a válsághelyzetekre való felkészülést, valamint mások és a szólásszabadság tiszteletben tartását.

Forrás: OECD: A PISA 2022. évi értékelési és elemzési kerete, a PISA 2018. évi értékelési és elemzési kerete és a PISA 2015. évi értékelési és elemzési kerete (az írás-olvasás, a matematika és a természettudományok esetében); a Tanács 2018. évi ajánlása az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról (a digitális és az állampolgári készségek esetében); IEA (2023), Nemzetközi számítástechnikai és informatikai műveltségi vizsgálat (a digitális készségek esetében); IEA (2022), Nemzetközi felmérés a polgári és állampolgári ismeretek oktatásáról (az állampolgári készségek esetében).

Az alapkészségekre épülnek az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák¹¹. Az alapkészségek általános szintjének javítása egyszerre jelenti a kiváló teljesítmény előmozdítását, valamint annak biztosítását, hogy minden tanuló – beleértve a fogyatékossgal élő és a hátrányos helyzetű tanulókat – megfelelő alapkészségekkel hagyja el az iskolát, és hogy a felnőttek megfelelő szintű jártasságot érjenek el.

Az írni-olvasni tudás minden tanulási folyamat alapfeltétele. A korai nyelvelsajátítás nagyban meghatározza a jövőbeli olvasási képességet, ugyanakkor egyre több olyan gyermek kezd meg az iskolát, aki korlátozott jártassággal rendelkezik az anyanyelve vagy az oktatás nyelve terén. Az olvasás a hagyományos papíralapú, hosszú szövegekről a digitális, rövidített tartalomra helyeződik át, csökkentve az olvasók koncentrációképességét. Az oktatási rendszereknek meg kell vizsgálniuk, hogy a különböző médiák hogyan befolyásolják az írni-olvasni tudás fejlődését, ugyanakkor aktívan elő kell mozdítaniuk az összetettebb szövegekkel kapcsolatos feladatokat az írni-olvasni tudás elősegítése érdekében.

A matematikai készségek elengedhetetlenek a mindennapi élethez a technológiában gazdag világunkban. Ezek képezik a logikai és absztrakt gondolkodás alapját. Ezek a készségek, beleértve a pénzügyi jártasságot, lehetővé teszik az egyének számára, hogy adatokon alapuló, megalapozott döntéseket hozzanak, segítik őket abban, hogy mérhető kockázatvállalási megközelítést alkalmazzanak, továbbá felvértezik a polgárokat arra, hogy egész életük során megalapozott pénzügyi döntéseket hozzanak, miközben javítják munkaerőpiaci kilátásaikat. A nem megfelelő jártasság azt eredményezheti, hogy kevesen akarnak a STEM területén tanulmányokat folytatni és karriert építeni. A technológiai fejlődés, az oktatással kapcsolatos kutatás és a társadalmi igények nyomán mára nagyobb hangsúlyt kapnak a tanulók problémamegoldó képességei és kritikus gondolkodási készségei, arra ösztönözve őket, hogy ne csak képleteket memorizáljanak, hanem értsék meg és alkalmazzák a matematikai koncepciókat. A matematika területén a digitális eszközök fokozódó használata rávilágít a matematikai és a digitális jártasság közötti egyre szorosabb kapcsolatra.

¹¹ 2018/C 189/01.

A természettudományos készségek elengedhetetlenek a kritikus gondolkodáshoz és a problémamegoldáshoz, és a magasabb szintű STEM-oktatás és -pályák sarokköveit jelentik. A tudományos gondolkodás és képességek korai fejlesztése elősegíti a későbbi eredményességet ezeken a stratégiai területeken. A sikeres zöld átálláshoz is szilárd természettudományos ismeretekre van szükség. Emellett az egyre fokozódó információmanipuláció korában alapvető fontosságú, hogy az egyének szilárd természettudományos készségekkel rendelkezzenek az információk kritikus értékelése, a tények és a fikció elkülönítése, valamint a tényeken alapuló következtetések levonása érdekében. A természettudományos oktatásnak tükröznie kell a technológiai fejlődést, és hangsúlyoznia kell az interdiszciplinaritást, a kritikus gondolkodást és a problémamegoldást a kutatásalapú tanulás és a valós kihívások révén.

Az alapkészségek tágabb fogalma

Az alapkészségek bővítése elengedhetetlen gyorsan fejlődő társadalmaink és gazdaságaink kihívásainak kezeléséhez. Mivel a technológia egyre nagyobb hatást gyakorol az életre és a munkára, alapvető fontosságú, hogy a digitális készségek ugyanolyan prioritást élvezzenek, mint más készségek. A demokratikus értékek megerősítése és védelme érdekében pedig elengedhetetlen az állampolgári készségek korai fejlesztése.

A digitális készségek meghatározó szerepet játszanak a modern társadalomban és a mindennapi életben. Mérvadóak a versenyképesség szempontjából fontos emelt szintű STEM-készségek fejlesztésében is, míg a médiaműveltség nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a polgárok aktívak és tájékozottak legyenek. Egyre nő a készségek iránti igény olyan területeken, mint a kiberbiztonsági tudatosság, a mesterséges intelligencia, a gépi tanulás és a nagy adathalmazokra épülő technológia. Emellett a távoli helyről történő munkavégzés és tanulás elvárásokat támasztott a digitális együttműködési eszközök terén való jártasság tekintetében, ideértve a hatékony és biztonságos online kommunikációt.

Az állampolgári készségek és az állampolgári ismeretek elengedhetetlenek a demokratikus társadalmakban való aktív részvétel előmozdításához, de nem mindenhol egyformán fejlettek. A gyors technológiai fejlődés az erősödő polarizációval, valamint a dezinformáció és a félretájékoztatás terjedésével társulva minden eddiginél fontosabbá teszi az állampolgári készségek korai fejlesztését. A női tanulók következetesen magasabb szintű állampolgári ismeretekkel rendelkeznek, mint a férfiak, a jobb társadalmi-gazdasági háttérrel rendelkező tanulók pedig lényegesen jobb eredményeket érnek el. A független gondolkodás, a demokratikus folyamatok megértése, a sokféleség tiszteletben tartása és a fenntarthatóság ismerete lehetővé teszi az emberek számára, hogy teljes mértékben részt vegyenek a polgári és társadalmi életben, és gyakorolják jogait és kötelezettségeiket.

3. Az alapkészségek hatékonyabb fejlesztésének kiemelt területei

Sürgős erőfeszítésekre van szükség az alapkészségek fejlesztése terén tapasztalható riasztó visszaesés kezeléséhez. Az EU egyre távolabb kerül attól a céljától, hogy a 15 évesek kevesebb mint 15 %-a teljesítsen alul az alapkészségek terén. Az érdemi változás és a gyors javulás biztosításához elengedhetetlen, hogy a hangsúly a minőségromlást előidéző kritikus tényezőkre és az erős szakpolitikai ösztönzőkre helyeződjön.

A diákok teljesítményét továbbra is leginkább a társadalmi-gazdasági háttér vetíti előre. Az írni-olvasni tudás, a matematika és a természettudományok terén riasztóan nagy arányú az alulteljesítés a hátrányos helyzetű diákok körében (például a matematika terén ez az arány 48 %), és tovább nő a társadalmi-gazdasági szakadék, többek között a digitális készségek terén. A migráns háttérű vagy fogyatékossgal élő diákok különösen kiszolgáltatottak. A Covid19-világjárvány számos uniós országban súlyosbította az oktatási egyenlőtlenségeket, és súlyosan érintette a diákok jóllétét, ami közvetlenül befolyásolja motivációjukat és tanulási képességüket. További erőfeszítésekre van szükség az alapkészségek megerősítése, valamint a méltányosság és a jóllét előmozdítása érdekében az osztályismétlések minimalizálásával, a tantervi differenciálás késleltetésével és a képességek alapján történő csoportosítás korlátozásával.

A tanárok és oktatók akut hiánya – különösen a STEM-tantárgyak esetében – kedvezőtlenül befolyásolja a tanulási eredményeket. A tanári munkaerő egyre öregszik, mivel kevesebb tanár kezdi meg a szakmát. A tanári pálya a legtöbb uniós országban és a hátrányos helyzetű területeken nem vonzó. További szakpolitikai intézkedésekre van szükség a tanárképzés javítása, a szakma vonzerejének növelése és annak biztosítása érdekében, hogy a kezdő tanárok megkapják a szükséges támogatást, többek között az alulteljesítés kezelése terén.

A szülői szerepvállalás elmúlt években tapasztalt csökkenése jelentős kockázatot jelent a diákok sikere szempontjából, különösen a hátrányos helyzetű tanulók esetében. A PISA eredményei arról tanúskodnak, hogy a támogató otthoni környezet döntő fontosságú a diákok iskolához való pozitív hozzáállásának előmozdítása szempontjából. Azok az oktatási rendszerek, amelyekben megmaradt vagy erősödött a szülői szerepvállalás – például a szülők saját elhatározásukból megvitatják gyermekük előrehaladását a tanárokkal – jobb teljesítményt mutatnak, különösen a matematika terén.

A digitális figyelemelterelődés komoly fenyegetést jelent az iskolai teljesítmény szempontjából. A közösségi média mindenre kiterjedő hatása különös aggodalomra ad okot: az OECD-országokban a matematikaórák során a digitális eszközök gyakran elterelik a diákok mintegy 30 %-ának figyelmét, ami jelentős hatással van mind az iskolai teljesítményre, mind a jóllétre. Bár a technológiának a digitális erőforrások tanulási célú mérsékelt használatával megvalósuló hatékony integrálása javíthatja a diákok teljesítményét, a túlzott használat káros hatásokkal járhat, és minimalizálni kell a digitális figyelemelterelődést.

Az alapkészségek fejlesztésének előtérbe helyezése gyakran problémába ütközik a túlterhelt tantervek miatt. Az új társadalmi igényekre való reagálás jegyében sok oktatási rendszer folyamatosan bővítette tanterveit, ami az alapkészségek rovására történt. Az oktatási eredmények javításához ezért rendkívül fontos, hogy egyensúlyba kerüljön a tantervek tartalma és az alapkészségekre való összpontosítás.

A nemek közötti különbségek hatással vannak a tanulási eredményekre. A lányok az olvasás terén felülmúlják a fiúkat, és nagyobb valószínűséggel tartoznak a legjobban teljesítők közé valamennyi uniós országban. A matematika terén azonban általában a fiúk teljesítenek a legjobban. A társadalmi elvárások és a nemi sztereotípiák jelentős szerepet játszhatnak: nemek közötti különbségeket idézhetnek elő a tanulmányi és szakmai kilátások tekintetében, valamint hatással lehetnek az egyes tantárgyakkal kapcsolatos hozzáállásra, motivációra és iskolai teljesítményre. Emellett az oktatási stílusok és az osztálytermi környezetek különböző módon

befolyásolhatják a fiúkat és a lányokat, ami rávilágít a nemek közötti egyenlőséget figyelembe vevő oktatási megközelítések fontosságára.

A minőségi kisgyermekkori neveléshez és gondozáshoz való hozzáférés országonként és az országokon belül is jelentős eltéréseket mutat. Ez súlyos egyéni és társadalmi következményekkel jár, különösen a hátrányos helyzetű gyermekek esetében. A tanári munkaerőhiány, a nem megfelelő szakmai továbbképzés és a rossz munkafeltételek továbbra is sürgető kihívást jelentenek, különösen a hátrányos helyzetű területeken. Az európai oktatási rendszerek negyede változatlanul nem rendelkezik nemzeti tantervvel a kisgyermekekkel való pedagógiai munkára vonatkozóan. A korai élmények döntő fontosságúak, különösen a társadalmi-érzelmi készségek fejlesztése tekintetében, amelyek elengedhetetlenek a reziliencia, a jóllét, a motiváció, a tanulási eredmények és az egész életen át tartó tanulás képessége szempontjából. A gyermekek társadalmi-érzelmi nehézségei azonban egyre szembetűnőbbek, mivel a figyelem hiánya és a gyenge impulzusszabályozás egyre inkább akadályozza az iskolára való felkészültséget.

A szakképzésben az erőforráshiány és a tantervi korlátok negatívan befolyásolják az alapkészségek fejlesztését. Az alulteljesítő diákok gyakran olyan szakképzési programokat választanak vagy olyanok felé irányítják őket, amelyek tantervei jellemzően a szakmai készségeket részesítik előnyben az alapkészségekkel szemben. A szakképző iskolák sokszor kevesebb erőforrással rendelkeznek, beleértve a finanszírozást, a képzett tanárokat, valamint a technológiai erőforrásokat, és nem az alapkészségek terén mutatkozó hiányosságok felszámolására összpontosítanak.

Ahhoz, hogy javítani lehessen a felnőttek alapkészségeit, sikeresen be kell vonni a „legnehezebben elérhető” csoportokat, amelyek esetében jelentős a kirekesztés kockázata. E felnőttek közül többen rossz tapasztalatokat szereztek az iskolai környezetben történő tanulás során, ami nyomot hagyhat bennük („stigmatizáló hatás”), illetve sokuk több szempontból is hátrányos. Az alacsony képzettségű, hátrányos helyzetű és munkanélküli felnőttek tanulási tevékenységekben való alacsony részvétele rávilágít arra, hogy jól megtervezett szakpolitikákra van szükség a munkaerőpiacról való kirekesztődés legnagyobb kockázatának kitett személyek támogatása érdekében. A sikeres szakpolitikák gyakran holisztikus megközelítést alkalmaznak, és multidiszciplináris szolgáltatásokat – beleértve a lakhatást, az egészségügyet, a foglalkoztatási szolgáltatásokat, valamint a szülői vagy gondozói támogatást – összefogva segítik az embereket¹².

4. A kiváltó okok kezelése

Sürgős erőfeszítésekre van szükség az EU-ban élő 18 millió alulteljesítő tanuló és 47,7 millió alacsonyan képzett (25–64 éves) felnőtt támogatása érdekében. A szakpolitikai iránymutatás, az együttműködési lehetőségek, a finanszírozás és a technikai támogatás eddig következetesen támogatta a tagállamokat az oktatási és képzési rendszerek minőségének és méltányosságának javításában, valamint az alapkészségek előmozdításában. A kompetenciafejlesztési pályákról szóló tanácsi ajánlás¹³ némi előrelépést eredményezett, de további erőfeszítésekre van szükség a probléma hatékonyabb kezeléséhez. Az „Utak az iskolai sikerhez” kezdeményezésről szóló tanácsi ajánlás¹⁴ szakpolitikai keretet biztosít a fellépéshez.

¹² COM(2023) 439 final.

¹³ 2016/C 484/01.

¹⁴ 2022/C 469/01.

Kiemeli az egész iskolára kiterjedő, közösségi megközelítéseket, a célzott támogatást, a támogató tanulási környezetet és a jó iskolai közérzetet. Azonban még többet kell tenni, és az alábbi három fő területre kell összpontosítani:

- i. az alapkészségek oktatásának és elsajátításának ösztönzése;
- ii. az oktatók támogatása;
- iii. támogató környezet kialakítása.

4.1. Kulcsintézkedés: Az alapkészségek fejlesztésére szolgáló program kísérleti bevezetése

Az alapkészségek fejlesztésére szolgáló program célja a gyermekek körében az alapkészségek terén tapasztalható hiányosságok kezelése. A Bizottság együtt fog működni a tagállamokkal és a régiókkal annak érdekében, hogy közösen meghatározzák, milyen módon lehet biztosítani azt, hogy a tankötelezettség végére minden gyermek megfelelő szintű alapkészségeket szerezzen. A program hatékony intézkedésekből álló keretet javasolna, amely a korai beavatkozásra és az egyéni, testre szabott támogatásra összpontosítana az általános iskoláktól a szakmai alapképzésig.

Az alapkészségek fejlesztésére szolgáló program kísérleti bevezetése során a már bevált intézkedések szolgálnak majd alapul, amelyek az országspecifikus helyzethez és szükségletekhez lesznek igazítva. Ezen intézkedések közé tartozhatnak az alábbiak:

- **korai azonosítási mechanizmusok és rendszeres nyomon követés** nemzeti, helyi és iskolai szinten, beleértve az alapkészségek egyéni értékelését és a megfelelő korrekációs képzések kínálatát, különösen a tanulók iskolai pályafutásának kulcsfontosságú átmenetei során, beleértve a szakképzési programokra való áttérést,
- **az alapkészségek fejlesztésére szolgáló tervek** kidolgozása az iskolák szintjén, beleértve **a kiegészítő tanulási időt és a személyre szabott támogatást**, mentorprogramok segítségével,
- az alapvető írni-olvasni tudás és az alapvető digitális készségek oktatásának általános érvényesítése a **tanári alapképzésben** valamennyi tantárgyban,
- **szakmai továbbképzési** lehetőségek a **tanárok** számára az oktatásban és szakoktatásban, különös tekintettel a sajátos nevelési igényű és/vagy fogyatékossgal élő tanulókra, az iskolák, a tanulók, a szülők és a közösség közötti együttműködés megerősítése érdekében **szakértői szerepkörök** létrehozása (például iskolai közvetítők, valamint az iskola és a családok közötti kapcsolattartók),
- **a szülőket** a gyermekeik tanulási folyamatának előmozdításában és ösztönzésében **támogató**, más ágazatokkal – például az egészségüggyel, a migrációkezeléssel és a gyermekvédelemmel – együttműködésben kidolgozott **programok**,
- **partnerségek és együttműködés a regionális és helyi hatóságok, az oktatási hivatalok, a szakemberek, a vállalkozások és más érdekelt felek között** annak érdekében, hogy strukturáltan és valós körülmények között sokrétűen lehessen használni az alapkészségeket.

A Bizottság fellépése az alapkészségek fejlesztésére szolgáló programnak a

tagállamokkal való partnerségben történő kísérleti bevezetésére

- Az **alapkészségek fejlesztésére szolgáló program** kísérleti bevezetése 2026-ban.
- A program előkészítő intézkedéseként 2025-ben **iránymutatások** kidolgozása a **politikai döntéshozók** számára.

A Bizottság felkéri a tagállamokat arra, hogy:

- nyilatkozzanak arról, hogy együtt kívánnak-e működni a Bizottsággal **az alapkészségek fejlesztésére szolgáló programnak a rendelkezésre álló uniós források felhasználásával történő kísérleti bevezetésében**,
- határozzák meg az alacsony teljesítményre és a kiemelkedő teljesítményre vonatkozó **nemzeti célokat**, különös tekintettel a hátrányos helyzetű tanulókra.

4.2. Az alapkészségek oktatásának és elsajátításának fejlesztése

Az alapkészségek oktatásának és elsajátításának fejlesztése sikeresebbé fogja tenni a diákokat, és javítani fogja tanulási eredményeiket, valamint jóllétüket. Az alapkészségeket és az oktatási eredményeket sikeresen javító iskolák és gyakorlatok tapasztalatai alapvető fontosságúak a gyengén teljesítés kihívásaival küzdő többi iskola számára. Az innovatív megközelítések egyre gyakrabban használják a mesterséges intelligenciát, különösen a személyre szabott tanulás és értékelés megtervezésének elősegítésére. Ez mind az alulteljesítők, mind a kiemelkedő teljesítményt nyújtók számára előnyös lehet. Különös figyelmet kell fordítani az írás-olvasási készségek megerősítésére, amelyek szorosan összefüggenek az egyéb alapkészségekben való jártassággal, és amelyek minden tanulás folyamat alapját képezik. Alapvető fontosságú, hogy valamennyi tanuló – beleértve a hátrányos helyzetű, a migráns hátterű, valamint a fogyatékkal élő tanulókat is – segítséget kapjon az írás-olvasási készségek fejlesztéséhez.

A vonakodás és a korlátozott lehetőségek miatt kihívást jelent a felnőttek tanulásra való ösztönzése. Ez a kihívás különösen komoly, mivel a formális oktatással kapcsolatban szerzett rossz tapasztalatokat követően kell sort keríteni az alapkészségek fejlesztésére. A változás gyors üteme és az a tény azonban, hogy az emberek a formális oktatást követően mintegy négy évtizedet töltenek a munkaerőpiacon, sürgőssé teszi a feladatot, hogy megtaláljuk e csoportok elérésének módjait. Amint azt a készségek uniója is felvázolja, az egyéni tanulási számlák bevezetése alapvető fontosságú a felnőttek továbbképzéséhez és átképzéséhez, többek között az alacsony képzettségűek esetében. Az egyéni tanulási számlák célja, hogy minden felnőtt számára egyetemes jogosultságot biztosítsanak, függetlenül a foglalkoztatási viszonytól¹⁵.

A Bizottság fellépése az alapkészségek oktatásának és elsajátításának fejlesztésére

- Az **Iskolák Európai Szövetségeinek** első kísérleti bevezetése az Erasmus+ program révén 2026-ban. Ez egyrészt megerősíti majd a stratégiai európai együttműködést az iskolai oktatás terén, másrészt az innovatív tanítási módszerek, tantervek és kompetencia keretek tesztelésére szolgál, különös tekintettel az alapkészségekre. A szövetségek támogatni fogják a részt vevő iskolákat abban, hogy tanuló szervezetekké váljanak az alapkészségek hatékony oktatása érdekében, többek között a helyi hatóságokkal együttműködve.
- Olyan **iránymutatások** kidolgozása a kisgyermekkorú nevelés és gondozás **tantervfejlesztésére** vonatkozóan, amelyek támogatják az alapkészségek korai elsajátítását, és megkönnyítik a fejlődésbeli elmaradások korai felismerését és a beavatkozást.
- **Iránymutatások és bevált gyakorlatok kidolgozása 2026-ban a digitális készségek oktatásban való értékelésének előmozdítására** annak érdekében, hogy össze lehessen

¹⁵ 2022/C 243/03.

hasonlítani az iskolákban Unió-szerte a digitális készségek értékelésére vonatkozóan használt szabványokat.

- Az Erasmus+ 2026. évi szakpolitikai kísérleteire építve innovatív megközelítések kísérleti bevezetése **az alapkészségek fejlesztése terén a személyre szabott tanulási pályák vonatkozásában** a mesterségesintelligencia-rendszerek (MI) használatával, a legjobban teljesítő és az alulteljesítő tanulók támogatása érdekében.
- A **Digitális Kompetenciakeret (DigComp)** aktualizálása 2025-ben, figyelembe véve az olyan új technológiákat, mint az általános célú mesterséges intelligencia, hogy a tanulók támogatást kapjanak a digitális alapkészségek és a fejlett digitális készségek fejlesztéséhez.
- Iránymutatások kidolgozása **az alapkészségek szakképzésben való fejlesztésére** vonatkozóan az alábbiak révén: i. az írás-olvasási, matematikai, digitális és állampolgári készségek integrálása a szakképzési tantervekbe, ii. hatékony oktatási módszerek, például problémamegoldás és forráskönyv-alapú tanulás alkalmazása, iii. megfelelő értékelési és minőségbiztosítási intézkedések végrehajtása.
- **Eszköztár** létrehozása 2026-ban **a tanulószereződéses gyakorlati képzésekben az alapkészségek** – többek között a digitális alapkészségek – tekintetében, hogy gyakorlati útmutatást kapjanak a szakképző iskolák és a munkáltatók ahhoz, hogy az alapkészségeket beépítsék tanulószereződéses gyakorlati képzési programjaikba.

4.3. Az oktatók támogatása

Az oktatók és a nevelési-oktatási intézmények vezetői minden szinten kulcsfontosságú szerepet játszanak az alapkészségek fejlesztésében. Az oktatás vonzóbbá tétele és az akut tanárhiány kezelése elengedhetetlen az alapkészségek szintjének növeléséhez. Tekintettel arra, hogy a korai fejlesztés kulcsszerepet játszik a tanulási és iskolai sikerben, a kisgyermekkorai nevelésben és gondozásban részt vevő oktatókat képzésben kell részesíteni, hogy a gyermekek szóbeli kommunikációjának és társadalmi-érzelmi tanulásának támogatása révén megalapozzák az alapkészségeket. Különösen fontos, hogy a tanárok minden szinten hozzáférjenek a kutatáson alapuló tanárképzéshez, valamint az alapkészségekhez igazított és az idő múlásával fenntartható folyamatos szakmai továbbképzéshez. A tanároknak nyújtott tanácsadásba és mentorálásba való beruházás – különösen a szakma megkezdésekor – hatékonyan javítja tanítási gyakorlatukat. A nevelési-oktatási intézmények vezetőinek emellett további erőfeszítéseket kell tenniük annak érdekében, hogy az írni-olvasni tudás és a digitális oktatás valamennyi tantárgyba beépüljön.

A Bizottság fellépése az oktatók támogatására

- **Uniói tanári és oktatói program** kidolgozása 2026-ban. Ez az oktatók munkafeltételeinek, valamint képzési és karrierlehetőségeinek javítására fog összpontosítani, többek között a kisgyermekkorai nevelés és gondozás terén. Célja, hogy megtörje az oktatói pályák alacsony vonzerejének és fenntarthatóságának ördögi körét, ami tanárhiányhoz és az alapkészségek romlásához vezetett különösen a STEM területén.
- Az **Erasmus+ tanárképző akadémiák** – a tanárképző intézmények és a képzési szolgáltatók közötti európai partnerségek – **új gyakorlatközösségének** létrehozása az Európai Iskolai Oktatási Platformon 2025-ben. A fellépés elő fogja mozdítani a 43

Erasmus+ tanárképző akadémia közötti együttműködést a releváns és alkalmazható ismeretek azonosítása és terjesztése, valamint a magas színvonalú tanárképzés megerősítését célzó innovatív gyakorlatok megosztása érdekében, többek között az alapkészségek tekintetében.

- **Valamennyi tantárgy vonatkozásában a pályakezdő tanárok mentorrendszerének** kísérleti bevezetése 2026-ig annak érdekében, hogy az alapkészségek fejlesztése hatékonyan beépüljön a tanítási gyakorlatokba.
- **Az oktatáspolitikai döntéshozók szakmai tapasztalatcseréjének** és tanulmányi célú mobilitásának előmozdítása az Erasmus+ programon keresztül 2026-ban, amelynek keretében többek között olyan országokban tesznek majd látogatást, amelyek magas pontszámot érnek el a nemzetközi értékelési teszteken.
- A jelenleg 400 000 résztvevőt magukba tömörítő **uniós virtuális közösségek** bővítése 2025-ben **az oktatók számára (Európai Iskolai Oktatási Platform, beleértve az eTwinninget)**, amelynek keretében jobb szakmai tanulási lehetőségeket, tényeken alapuló eszközöket, anyagokat és erőforrásokat biztosítanak majd az alapkészségek hatékony tanításához és értékeléséhez. Kiváló minőségű anyagok biztosítása az oktatók, szülők, tanárok és fiatalok számára, többek között a kiberbiztonsággal kapcsolatban, a **gyermekbarát internet** kezdeményezésén keresztül.
- Gyakorló tanárok által kidolgozott, **a digitális készségekről szóló, magas színvonalú tananyagok** népszerűsítése az Európai Programozási Hét tevékenységei révén, amelynek keretében a cél az évi 100 000 tevékenység.

4.4. Támogató környezet kialakítása

A szülők, a családok és a tágabb közösség – beleértve a munkáltatókat – kulcsszerepet játszanak a gyermekek, a fiatalok és a felnőttek alapkészségeinek fejlesztésében. A szülők és a családok a gyermekek első oktatói, akik a mindennapi interakciók során megismertetik velük a nyelvet, a számokat és a társadalmi normákat, befolyásolják a gyermekek kognitív és érzelmi fejlődését, és szokásokat alakítanak ki a későbbi tanuláshoz. A tágabb közösség (többek között ifjúsági szervezetek, könyvtárak, múzeumok, kulturális és sportszervezetek, iskola utáni klubok és vállalatok) bevonása még inkább kiterjeszti a tanulás folyamatát azáltal, hogy tapasztalatokra épülő tanulást, valós felhasználási módokat és erőforrásokhoz való hozzáférést kínál, továbbá lehetőséget kínálnak a példaképek megfigyelésére. Ez a több érdekelt felet magában foglaló szerepvállalás különösen fontos, tekintettel a társadalmi-gazdasági háttér és az oktatási eredmények közötti tartós kapcsolatra. Az integrációról és befogadásról szóló cselekvési terv, az uniós romastratégiai keret és a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló stratégia egyik prioritása az érdekelt felek közötti szoros együttműködés előmozdítása a befogadás támogatása érdekében.

További megközelítésekre van szükség ahhoz, hogy ösztönözni lehessen a felnőtteket a tanulási tevékenységekben való részvételre, különös tekintettel a jól ismert és megbízható környezetekre (például könyvtárak, valamint közösségi, kulturális, sport-, egészségügyi és társadalmi befogadási központok). A munkahely és az állami foglalkoztatási szolgálatok, beleértve a személyre szabott pályaválasztási tanácsadást, szintén fontos szerepet játszhatnak. A megfelelő állami infrastruktúra – helyszínek, felszerelés és megfelelő személyzet –

biztosítása elengedhetetlen az olyan helyi kezdeményezések fellendítéséhez, amelyek különböző partnerségek révén több tanulási lehetőséget teremtenek az alacsony képzettségű felnőttek igényeit szem előtt tartva.

A Bizottság fellépése a támogató környezet kialakítása érdekében

- Az Európai Szolidaritási Testület keretében 2026-ban önkéntesek bevonása **az alulteljesítő gyermekek és felnőttek mentorálásába** a „**kiemelt területeken tevékenykedő önkéntescsapatok**” elnevezésű fellépés keretében. A program önkéntesek sokszínű csoportját fogja bevonni, hogy segítsék és ösztönözzék a gyermekeket a tanulmányi és társadalmi fejlődésükben, ezzel együtt pedig a nemzedékek közötti szolidaritást is előmozdítja azáltal, hogy gazdagítja mind az önkéntesek, mind az általuk mentorált gyermekek tapasztalatait.
- A kormányok, vállalkozások és könyvtárak részvételével egy olyan **uniós írás-olvasási koalíció** kialakítása 2026-ban, amelynek célja egy írni-olvasni tudással foglalkozó közösség létrehozása, az írás-olvasási válságra való figyelemfelhívás, valamint a fiatalok – különösen a fiúk – arra való ösztönzése, hogy örömmel olvassanak.
- A **társaktól való tanulást elősegítő tevékenységek** szervezése a tagállamok számára **az innovatív közösségi tanulási terekkel kapcsolatban**, annak érdekében, hogy elő lehessen mozdítani a felnőttek alapkészségeinek fejlesztését.

5. Hogyan fogjuk ezt megvalósítani?

A cselekvési terv ismételten megerősíti az EU elkötelezettségét és törekvéseit a **mindenki számára elérhető minőségi oktatás támogatása** iránt. A kompetenciafejlesztési pályákról szóló tanácsi ajánlásra¹⁶, az európai gyermekgarancia létrehozásáról szóló tanácsi ajánlásra¹⁷, valamint „Utak az iskolai sikerhez” kezdeményezéséről szóló tanácsi ajánlásra¹⁸ építve támogatni kívánja a tagállamokat abban, hogy az átalakító hatású előrelépés érdekében felgyorsítsák a reformokat, valamint ösztönözzék a jelentős javulást a fiatalok és felnőttek alapkészségei terén.

A tagállamok közötti koordináció tovább fog erősödni, többek között azáltal, hogy az európai szemeszter keretében az oktatási és készségfejlesztési reformok nyomon követése során további hangsúlyt kapnak az alapkészségek, uniós szintre emelkedik az alapkészségekre vonatkozó stratégiai célok meghatározása és nyomon követése, és létrejön a Készségek Európá Megfigyelőközpontja.

A cselekvési terv végrehajtása beépül a készségek uniójának irányítási struktúráiba. Adott esetben figyelembe veszik majd a digitális évtizeddel foglalkozó testület digitális alapkészségekre vonatkozó ajánlásait, valamint más érintett szervek ajánlásait. A jelenlegi többéves pénzügyi keretben továbbra is a kohéziós politikai alapok, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz, az Erasmus+, a Technikai Támogatási Eszköz (TSI), az InvestEU-t és a Horizont Európa segíti a végrehajtást. **A jövőbeli uniós finanszírozás változatlanul támogatni fogja az oktatásba és a készségekbe történő uniós szintű beruházásokat.** A bevált gyakorlatok, a kísérleti projektek és a levont tanulságok uniós szintű hasznosítása – az európai szakpolitikai prioritásokkal való jobb koordináció mellett – maximalizálni fogja az

¹⁶ 2016/C 484/01.

¹⁷ 2021/L 223/14.

¹⁸ 2022/C 469/01.

európai versenyképesség szempontjából kritikus ágazatokban történő beruházások hozzáadott értékét.

A Bizottság felkéri az Európai Parlamentet, a Tanácsot és a szociális partnereket, hogy hagyják jóvá az alapkészségekre vonatkozó cselekvési tervet, valamint aktívan támogassák annak kezdeményezéseit és járuljanak hozzá azok megvalósításához.